

Evolutie en menselijk gedrag (B001829)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 6.0 **Studietijd 180 u**

Aanbodsessies in academiejaar 2025-2026

A (semester 2) Nederlands Gent

Lesgevers in academiejaar 2025-2026

Pauwels, Lieven RE23 Verantwoordelijk lesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2025-2026

[Bachelor of Science in de criminologische wetenschappen](#) **stptn** **aanbodsessie**
6 A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Evolutie van de mens, nature/nurture, biocriminologie, genetica, diversiteit bij de mens, menselijk gedrag en biologie

Situering

De algemene doelstelling is kennis en inzicht bijbrengen over verschillende bio-antropologische processen van variatie bij de mens en de oorzaken van die variatie. Het vakgebied biologische antropologie geeft hiervoor het algemeen kader. Deze fundamentele kennis levert inzichten over de oorzaken van gedrag in het algemeen en afwijkend gedrag in het bijzonder, complementair aan de sociaalwetenschappelijke kennis.

Dit opleidingsonderdeel sluit aan bij de doelstelling van de Bachelor in Criminologische Wetenschappen. Deze is gericht op de algemene, multidisciplinaire vorming van de studenten. Deze brede, algemene bio-antropologische basiskennis wordt voortdurend getoetst aan actuele ontwikkelingen.

Studenten verkrijgen een algemeen inzicht in de relevantie van bio-antropologische inzichten voor de sociaal-wetenschappelijke benadering van afwijkend gedrag en voor de maatschappelijke implicaties biologische ontwikkelingen.

Inhoud

De doelstelling van de hoorcolleges is om studenten te laten kennis maken met de evolutionaire oorsprong van de mens en menselijk sociaal gedrag. Daarnaast wil deze cursus inzichten geven in de evolutionaire biologische, genetische en neurologische factoren die bijdragen tot antisociaal gedrag. Topics die aan bod komen zijn de volgende:

DEEL 1:

De geschiedenis van de evolutietheorie van Charles Darwin en de essentie van de evolutietheorie en menselijke adaptaties

Genetische verschijnselen op individueel niveau (kwalitatieve en kwantitatieve genetische variatie)

Genetische variatie op populatieniveau (mutaties, genetic drift, gene flow, seksuele selectie, culturele variatie)

Evolutionaire dynamieken in het hominisatieproces

Evolutie van de homininen (zelfdomesticatie, encefalisatie, seksueel dimorfisme,...)

Evolutie van sociaal gedrag (sociobiologische revolutie- selfish gene selection, kin selection, direct & indirect reciprocity selection, multilevel selection)

Evolutie van moraliteit

DEEL 2:

Van biologisch positivisme naar biosociale criminologie

Hedendaagse biosociale en evolutionaire criminologie (de vier vragen van Tinbergen en de gelaagde benadering van Robert Sapolsky)

Het zenuwstelsel en antisociaal gedrag (neurowetenschappelijke inzichten, neurofysiologie, arousal en antisociaal gedrag, breinbeschadiging en antisociaal gedrag, stressoren en hormonen)

Antisociale gedragsstrategieën door de lens van Darwin (functies en dysfuncties van geweld, evolutionaire typologieën van regelovertrekend gedrag)

Begincompetenties

Dit opleidingsonderdeel vertrekt vanuit de elementaire kennis, vaardigheden, en attitudes die men mag verwachten van studenten die een diploma van het secundair onderwijs hebben behaald.

Eindcompetenties

- 1 Wetenschappelijke basiskennis hebben van de meest relevante bio-antropologische en bio-sociale deelgebieden voor de studie van menselijk gedrag.
- 2 Vakspecifieke terminologie beheersen.
- 3 Bijzonder kennis hebben van de genetische en evolutie-biologische invloeden op menselijke diversiteit en van de specifieke processen van wisselwerking tussen bio-antropologische en sociale invloeden op menselijk gedrag.
- 4 Wetenschappelijke kennis hebben van de biosociale benadering van antisociaal gedrag.
- 5 De maatschappelijke en sociaal-wetenschappelijke implicaties van bio-antropologische evoluties inschatten, kritische bespreken en evalueren.
- 6 Een kritische, genuanceerde en analytische houding hebben met betrekking tot de wetenschappelijke analyse van menselijke diversiteit en menselijk gedrag in het algemeen en afwijkend gedrag in het bijzonder.

Creditcontractvoorwaarde

De toegang tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is open: de student houdt zelf rekening met voorkennis uitgedrukt in begincompetenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Hoorcolleges (inclusief uitgebreide audio-visuele ondersteuning, vooral videomateriaal)

op de elektronische leeromgeving Ufora worden de slides van de lessen gegeven

internet consultatie

herhalingsles

Studiemateriaal

Type: Syllabus

Naam: Van gen tot voorwaardelijke samenwerking? Boekdeel 1: Menselijke evolutie en sociaal gedrag

Richtprijs: € 30

Optioneel: nee

Taal : Nederlands

Aantal pagina's : 322

Beschikbaar op Ufora : Nee

Online beschikbaar : Nee

Beschikbaar in de bibliotheek : Nee

Beschikbaar via studentenvereniging : Nee

Type: Syllabus

Naam: Van gen tot voorwaardelijke samenwerking? Boekdeel 2 Antisociaal gedrag door biosociale bril

Richtprijs: € 30

Optioneel: nee

Taal : Nederlands
Aantal pagina's : 196
Beschikbaar op Ufora : Nee
Online beschikbaar : Nee
Beschikbaar in de bibliotheek : Nee
Beschikbaar via studentenvereniging : Nee

Referenties

Adriaens, D. (2020). *Evolutie. Verleden en toekomst van Darwins geniale inzicht*. Academia Press.

Adriaens, D. (2023). *In het spoor van de mens. Een evolutionaire zoektocht naar de eerste mensen*. Academia Press.

Ayala, F. J., & Conde, C. J. C. (2017). *Processes in Human Evolution: The journey from early hominins to Neanderthals and modern humans*. Oxford University Press.

Beaver, K.M., & Walsh, A. (Eds.) (2016). *Biosocial theories of crime*. Routledge.

Durrant, R., & Ward, T. (2015). *Evolutionary criminology: Towards a comprehensive explanation of crime*. Academic Press.

Hardin, K.P. (2021). *The genetic lottery: why DNA matters for social equality*. Princeton University Press.

Hopcroft, R., & Hopcroft, R. L. (Eds.). (2018). *The Oxford Handbook of Evolution, Biology, and Society*. Oxford University Press.

Knopik, V. S., Neiderhiser, J. M., DeFries, J. C., & Plomin, R. (2017). *Behavioral genetics*. Seventh edition. Worth Publishers Inc.

Larsen, C. S. (2019). *Essentials of Biological Anthropology: Discovering Our Origins*. WW Norton.

Sapolsky, R. M. (2017). *Behave: The biology of humans at our best and worst*. Penguin.

Stanford, C., Allen, J. S., & Antón, S. C. (2019). *Biological anthropology: the natural history of humankind*. Fourth edition. Pearson Education.

Tomasello, M. (2016). *A natural history of human morality*. Harvard University Press.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Vragen kunnen gesteld worden tijdens de pauze, na de les of spreekuur op afspraak gedurende de tijd dat het college loopt.

Evaluatiemomenten

periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Niet van toepassing

Toelichtingen bij de evaluatievormen

100% schriftelijk examen: combinatie van meerkeuzevragen (met formele cesuur volgens de standaardsetting gebaseerd op het aantal vragen en antwoordcategorieën) en open vraag/vragen. De nadruk ligt op inzichtsen toepassingsvragen.

Eindscoreberekening

100% periodegebonden evaluatie - schriftelijk examen.

*Meerkeuzevragen met formele cesuur volgens standaardsetting gebaseerd op het aantal vragen en antwoordcategorieën (75%).

* Open vraag/vragen waar naar sleutelbegrippen wordt gepeild (25%).

Faciliteiten voor werkstudenten

Mogelijkheid om op een alternatief tijdstip op feedback te komen.

